
De staat van de rechtshandhaving in Sint Maarten

Op grond van artikel 33 Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving brengt de Raad voor de rechtshandhaving (hierna: de Raad), jaarlijks een verslag uit over de bevindingen die in het voorafgaande jaar zijn opgedaan en waarvan het karakter de individuele inspecties en rapporten ontstijgt.

Voor het land Sint Maarten staan goeddeels alle aspecten van de landelijke overheid vanaf 10 oktober 2010 in het teken van opbouw. Gegeven de eigen autonome status, geldt dat onverkort voor vrijwel alle organisaties in de justitiële keten.

De Raad is in 2012 operationeel geworden. De inspecties in 2012 tot heden hebben op veel gebieden derhalve enerzijds te gelden als nulmeting ten aanzien van de eigen verantwoordelijkheden van de Sint Maartense overheid, met de kanttekening dat anderzijds de organisaties in uitvoering zijn voortgevloeid uit operationaliteit onder de Nederlandse Antillen respectievelijk het eilandgebied Sint Maarten.

Voor 2013 heeft de Raad een staat voor de rechtshandhaving uitgebracht, voor wat betreft de drie landen die onder het werkterrein van de Raad vallen.

De voorliggende staat voor de rechtshandhaving voor 2014 heeft betrekking op alleen Sint Maarten en de inspecties die alhier plaatsvonden.

In zijn algemeenheid heeft de Raad bij al zijn inspecties een toegewijde inzet waargenomen van alle betrokkenen, ondanks de vaak nijpende situaties waarmee de organisaties kampen. De wil en ambitie om een deugdelijk functionerende justitiële keten op aanvaardbaar niveau te krijgen, liggen aan de basis voor het bereiken van die doelstelling. Tegelijkertijd constateert de Raad dat het land Sint Maarten en de organisaties in de keten nog een lange weg te gaan hebben, om te kunnen voldoen aan de eigen ambities alsmede een aanvaardbaar en continue niveau te kunnen waarborgen. De Raad hecht er waarde aan daarbij op te merken dat er geen misvatting dient te bestaan over het feit dat de landwording een zeer veeleisend proces is en de transitiefase die feitelijk gestart is op 10 oktober 2010, nog niet ten einde is.

De Raad constateerde in vrijwel alle onderzoeken dat er nog sprake is van een achterstand in het concipiëren, updaten en implementeren van (uitvoerings-)wetgeving en beleid op het gebied van de rechtshandhaving. Die achterstand heeft in sommige gevallen tot hinder voor en soms stagnatie van de ontwikkeling van de uitvoering geleid. Reeds in de staat van de rechtshandhaving 2013 is geconstateerd dat nog niet alle inrichtingsplannen zijn voltooid. Gedurende 2014 was dit nog steeds aan de orde. Het niet prioriteren van het voltooien van de plannen van aanpak belemmert de voortgang van bepaalde organisaties, zoals het Korps Politie Sint Maarten.

Ter bescherming van onder andere de maatschappelijke en economische groei, de veiligheid en de rechtsorde van het land alsmede vanwege het feit dat het (ei)land in zijn algemeenheid niet bestand is tegen een onbeperkte stroom van vreemdelingen heeft Sint Maarten een restrictief toelatingsbeleid. Evenwel blijkt sprake te zijn van een praktijk die in tegenspraak met dit beleid is. Deze constatering volgt uit de bevindingen dat er niet voldoende actief op wordt toegezien dat vreemdelingen zonder verblijfsrecht vrijwillig of -indien noodzakelijk- gedwongen het land verlaten. Om deze situatie consistent het hoofd te bieden, is het onder andere nodig om een arbeidsmarktstudie in samenwerking met verschillende ministeries naar de benodigde kwaliteit en kwantiteit van werknemers in Sint Maarten te verrichten. Op de uitkomsten daarvan kan een arbeidsmarkt- en toelatingsbeleid worden afgestemd. Op grond daarvan zal een toelatingsbeleid voor vreemdelingen daadwerkelijk op juiste wijze kunnen worden uitgevoerd en gehandhaafd. Zolang er geen inzichten aan de basis van een dergelijk beleid worden verkregen, zal Sint Maarten op verschillende gebieden - waaronder de rechtshandhaving - kampen met de oncontroleerbare negatieve gevolgen hiervan.

Bij de rechtshandhaving zijn verschillende organisaties en diensten betrokken die vallen onder verantwoordelijkheid van het ministerie van justitie: het openbaar ministerie, de (opsporingsdiensten) politie, landsrecherche, douane, kustwacht, de (reclasseringsinstellingen) Stichting Justitiële Instellingen Sint Maarten, de Voogdijraad, Mental Health Foundation en Turning Point Foundation en de detentie inrichtingen. Iedere organisatie beschikt over eigen capaciteit, die in de meeste gevallen groeiende is. De informatiepositie is in veel gevallen beperkt. Er is weinig tot geen sprake van statistieken, noch andere betrouwbare cijfers op grond waarvan organisaties hun beleid (beter) zouden kunnen inrichten. Goede onderlinge communicatie en uitwisseling van informatie zou daaraan ook kunnen bijdragen. In de praktijk blijkt dat initiatieven worden getoond, maar dat communicatie, samenwerking en informatiedeling tussen de verschillende instanties nog de nodige aandacht behoeven. De rechtshandhaving is gebaat bij structurele samenwerking en integrale aanpak van de criminaliteitsvormen en daar zal de komende jaren op ingezet moeten worden. De organisaties in de rechtshandavingsketen hebben daarbij de steun van het bestuur nodig.

Bij bezoeken aan de verschillende instanties heeft de Raad kunnen waarnemen dat in 2014 veel voortuitgang werd geboekt in de huisvesting en facilitaire zaken. Het gaat onder andere om de opening van een wijkbureau voor de politie en de verbouwing van de oude politiecellen in (studio)verhoorruimten aan het hoofdbureau in Philipsburg (verwachte opleverdatum juli 2015). De Landsrecherche heeft een nieuw gebouw betrokken en ook daar is de verbouwing gestart. Na vertragingen is in 2014 begonnen met de renovatie van de Point Blanche detentie inrichting. De verwachting is dat de renovatie medio 2015 voltooid zal zijn, waarmee het aantal detentieplaatsen uitgebreid kan worden en de veiligheid in en rond de gevangenis verbeterd. Voor wat betreft de beschikbare middelen heeft de politie en de gevangenis in 2014 een nieuw wagenpark in gebruik genomen. Voorgaande is in 2014 ten goede gekomen aan de professionalisering van de verschillende diensten.

In 2014 kwam ook het gebrek aan adequate registratie(systemen) naar voren. Hoewel de bekabeling voor de info-unit van het korps gelegd is, de Immigratie- en Grensbewakingsdienst de administratieve processen steeds beter op orde heeft en de ACTS-applicaties¹ voor de Immigratie- en Grensbewakingsdienst en de basispolitiezorg weer geactiveerd zijn, ontbreekt een bedrijfsprocessensysteem bij onder meer het KPSM, de Landsrecherche, de Voogdijraad, de gevangenis en de SJIB. Hierdoor sluiten systemen binnen en tussen diensten op elkaar aan, wat de vorming van een overkoepelend of totaal beeld van de werkterreinen van de strafrechtshandhaving belemmert. Kwantitatief onderzoek en op cijfers gebaseerde constatering doen, is veelal onmogelijk. Evenmin kan er daardoor volledige (betrouwbare) management informatie gegenereerd worden. Dit is merkbaar in de gehele keten en is bijvoorbeeld terug te zien in de discrepanties tussen de jaarverslagen van de verschillende instanties. Maar uit de onderzoeken is ook gebleken dat de registratie van financiële sancties en de praktijk van de tenuitvoerlegging van vonnissen ernstige gebreken vertonen. Dat tast de geloofwaardigheid van de rechtsorde en het rechtssysteem aan. Aan het voorgaande dient dan ook dringend aandacht besteed te worden.

Hoewel verschillende diensten zijn begonnen aan een inhaalslag ten aanzien van opleidingen, voerden het tekort aan kwantiteit en kwaliteit (achterstand in opleidingen en gebrek aan expertise) van personeel en de hiermee gepaard gaande ontbrekende maar benodigde financiën voor bijvoorbeeld de basispolitieopleiding in vrijwel alle inspecties van de Raad de boventoon.

In 2014 is hard gewerkt om vooruitgang te boeken in de aanpak van jeugdcriminaliteit, met de komst van het jeugd rehabilitatiecentrum, het *miss Lalie center*, als mijlpaal. Daarnaast is de Landsverordening meldpunt kindermishandeling ingevoerd en zijn er de plannen van het ministerie van Justitie voor een Dienst Justitiële Zorgverlening. De Raad zal in 2015 in een tweetal onderzoeken, 'review jeugdreclassering' en 'aanpak jeugdcriminaliteit', nader ingaan op het thema jeugd.

Verder verdienen de onderwerpen aangifte, informatievoorziening en slachtofferzorg extra aandacht. Aangevers noch slachtoffers blijken in nagenoeg alle zaken niet te worden geïnformeerd over genomen beslissingen daarin en derhalve evenmin over hun juridische mogelijkheden. Indien zij tijdig en adequaat worden geïnformeerd over het verloop van de zaak waarin zij betrokken zijn zouden dit van positieve invloed kunnen zijn op de aangiftebereidheid en het vertrouwen in de rechtshandhaving.

In 2014 is niet in een voorziening voor slachtofferzorg voorzien.

Uit het eerste vervolgonderzoek van de Raad in 2014 naar de opvolging van de aanbevelingen inzake het aangifteproces in Sint Maarten volgt dat aan het merendeel van de aanbevelingen geen of onvoldoende gevolg is gegeven.

¹ Het bedrijf ACTS heeft verschillende applicaties ontwikkeld, waaronder ACTPOL (het bedrijfsprocessen systeem dat door de algemene divisie van het KPSM gebruikt wordt). En het Border Management Systeem (ACTBMS) voor de registratie en grenscontrole.

De Raad voor de rechtshandhaving is een inspectieorgaan, ingesteld bij Rijkswet (Staatsblad 2010, nr. 338). De Raad heeft eigen rechtspersoonlijkheid en is belast met de algemene inspectie van organisaties, behorende tot de justitiële keten. Ook de algemene inspectie van de justitiële samenwerking tussen de landen behoort tot de taak van de Raad.

Vanaf 2012 tot eind 2014 heeft de Raad zestien onderzoeken afgerond. Daarvan zijn reeds zeven rapporten door de minister van Justitie aan de Staten aangeboden. De Staten hebben in 2014 een plenaire bijeenkomst gehouden ter bespreking van een aantal rapporten van de Raad.

De Raad spreekt de hoop uit dat de rapporten van de Raad op de agenda van de Staten en de Minister blijven opdat beider verantwoordelijkheden optimaal ingevuld blijven. De kaderstellende, controlerende en budgetterende rol van de Staten is van grote importantie. De rechtshandhaving zal gebaat zijn bij de voortdurende betrokkenheid van de overheidsorganen..

Reeds afgeronde inspecties in Sint Maarten in 2014

Hieronder geeft de Raad een overzicht van de inspecties die de Raad in 2014 heeft uitgevoerd. Het betreft in willekeurige volgorde:

- Strafrechtelijk beslag in Sint Maarten
- Beveiliging van en veiligheid in de detentie inrichtingen Sint Maarten
- De beveiliging van gezagsdragers in Sint Maarten
- Het OM in de incidentgerichte opsporing in Sint Maarten
- Sint Maarten welcomes you! Onderzoek naar de toelating en uitzetting van vreemdelingen in Sint Maarten, toegespitst op aanvragen gerelateerd aan het verrichten van arbeid
- Toepassing van geweld door de politie in Sint Maarten. Onderzoek naar geweldsgebruik door de politie en geweldsgebruik tegen de politie
- Het aangifteproces in Sint Maarten. Een vervolgonderzoek.

Lopende en voorgenomen inspecties in Sint Maarten in 2015

Ten tijde van het opstellen van de staat voor de rechtshandhaving heeft de Raad voor wat betreft Sint Maarten voor het jaar 2015 een aantal inspectieonderzoeken in voorbereiding, c.q. in uitvoering. Het betreft in willekeurige volgorde:

- Grensoverschrijdende criminaliteit²;
- Het opsporings- en vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie in Sint Maarten;
- Uitwisseling van politie- en justitiële gegevens in het Koninkrijk;
- Aanpak van de bestrijding van atrako's in Sint Maarten;
- Jeugdreclassering (review-onderzoek);
- Het wapenbeleid in Sint Maarten;
- Preventie van jeugdcriminaliteit;
- De behandeling van personen met psychiatrische stoornissen en verslavingsproblematiek in de strafrechtsketen.

De Raad voor de rechtshandhaving,

mr. G.H.E. Camelia, voorzitter
mr. F.E. Richards
mr. T. Bot

Raad voor de rechtshandhaving, 24 april 2015

² Dit inspectie-onderzoek is aangevangen in 2013.

De Raad voor de rechtshandhaving is een inspectieorgaan, ingesteld bij Rijkswet (Staatsblad 2010, nr. 338). De Raad heeft eigen rechtspersoonlijkheid en is belast met de algemene inspectie van organisaties, behorende tot de justitiële keten. Ook de algemene inspectie van de justitiële samenwerking tussen de landen behoort tot de taak van de Raad.

De Raad voor de rechtshandhaving is een inspectieorgaan, ingesteld bij Rijkswet (Staatsblad 2010, nr. 338). De Raad heeft eigen rechtspersoonlijkheid en is belast met de algemene inspectie van organisaties, behorende tot de justitiële keten. Ook de algemene inspectie van de justitiële samenwerking tussen de landen behoort tot de taak van de Raad.